

Forfatter: [Martin Brun]

Titel: Fandens Liv og Levnet første gang til Trykken befordret ved Doctor Faust.

Citation: [Martin Brun]: "Fandens Liv og Levnet første gang til Trykken befordret ved Doctor Faust.", i [Martin Brun]: *Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 15*, Venedig ?, 1771, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-1_015-shoot-workid1_015_026.pdf (tilgået 14. maj 2021)

Anvendt udgave: Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 15

Ophavsret Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen.](#)

1

Fandens Liv og Levnet første gang til Trykken befordret ved Doctor Faust.

Venedig 1771.

2

3

☒ Jeg Fanden, Satan, Dievel eller Lucifer er meget gammel. Jeg kan ikke saa nøiagtig sige min Alder; thi i den Tid jeg var i Himmelen, bleve der ingen Aars eller Tids-Regninger giorte; thi druk- net i et evigt og bundløst glædes Hav, var alle Tider eens for mig. Jeg var den fornemste Kerub, og jeg hofmodede mig saa meget deraf, at jeg vilde opløste mig over Alfader selv.

☒ Men aldrig kom saa snart den Gift udi

☒ min Siel,

☒ Før strax en evig Qval kom for et evigt Vel. Alfader raabte Hævn, og Helvede stoed aaben, Jeg sank fortvilet ned med Hysten, Suk og

☒ Raaben

4

☒ 4

☒ Den Engle-Hær, som nys toeg modigt

☒ mit Partie,

☒ Blev for min Straf, og Qval og Lue ikke

☒ frie:

☒ De Aander derimod, som hadede min Grille, Fra Dem al Aanders Aand sig aldrig meer vil

☒ skille.

☒ De faae friemodige paa min Nedstyrtelse, Og sang en Takke Sang for deres Skabere. De nu i Himmelfryd uryggelige ere,

☒ Ey nogen Synde-Gift kan Almagts Mynster tære.

☒ Da jeg nu saaledes af en Lysens Engel var bleven Mørkhedens Dievel, af en mægtig Kerub en Helved-
Fange kan enhver vel begribe, hvor fortumlet jeg blev, hvor forvirret, bedrøvet, birker, fortvilet. Jeg forbandede mig, min og Naturens Dannere, og udspyede imod Almagten de afskyeligste Bespottelser. — Nu bleve Adam og Eva skabte. Jeg hørte deres Lyksaligheds Vilkaar, og var strax betænkt paa at styrte dem. Jeg forvandlede mig til en af de Slags Slinger, som have en behagelig Skabning, en Slags Glans og Skin hos sig, og som den gang gik med oprakte Halse paa to Been. Eva blev ikke bestyrtset derover, at en Slange kunde tale; thi Adam og Eva vidste vel meget; men de vare dog ikke

5

☒ 5 alvidende: ingen af dem vidste alle Dyrenes Ævner, og hvorvit alle deres Gaver strakte sig, de vidste derfor ikke saa lige, enten Slinger kunde tale eller ikke. Ikke heller kunde Eva blive bange for mig; thi Skræk og Banghed er et Foster af Synd, som ikke avles hos Syndefrie Skabninger, ikke engang hos det syndige Menneske nu omstunder, saalænge han troelig hader Synden, og forlader sig paa Jehova. Nei saa er han ikke bange, saa trodser han mig og alle mine MedBrødre, saavel dem, som ere i Helvede med mig, som Kjød-Dievlene, der flakke omkring paa Jorden. Jeg fangede Adam og Eva ved min egen Synd, Hofmod.. De vilde, ligesom jeg nys tilforn, være lige med Gud. De styrtedes og faldt, og jeg saae deres Fald med en bitter Glæde, som dog strax derpaa blev forvandlet til Fortvilelse, da min Fiende tilsagde dem Naade og Frelse ved

sin førstefødte Søn. Jeg blev dog ikke ørkesløs. Jeg mærkede, at Mennesket, uagtet den tilsagde Frelse, dog beholdt Træets og Syndens Gift. Jeg saae Kain og Abel. Jeg kunde ikke lide Abels Retfærdighed. Jeg ophidsede den onde Kain imod ham ved at indblæse Misundelses Gift i hans Hierte. Han reiste sig op imod sin Broder, og slog ham ihjel. Da dette lykkedes mig saavel, fik jeg alt mere og mere Virksomheds Lyst. Folkemængden blev stor

6

6 og utællelig paa Jorden. Jeg fløi hele Verden om med utroelig hastig Fart, og over- alt plantede Vantroer, Overtroer, Gudsfor nægtelse, Overdaadighed, Hoer, Mord, Fylderie, Hofmod, Gierrighed, Lyst til Stikpenge, for at bøie Retten, at give uværdige Subjectis Embeder og Bestillinger: kort sagt jeg forgiftede fra Roden af hele Jorden med Synd og Ondskab, og fik Nationer til at tilbede mig, i steden for at tilbede Almagten. Menneskene vidste ikke mere af Skaberen at sige: de oprettede Altere og Templer for mig; knælede for mig tilbade, velsignede og priste, ja udtonede Lovsange for mig: med et Ord: al den Ære, som tilkom Jehova, blev min, og jeg vandt alle vegne Seier. Alfaders Hierte rørres til Hævn. Han sendte Vandfloder, som druknede det hele Menneskelige Kiøn, saanær som Noah selv ottende. — Jeg smagte en forgiftet Glæde ved dette Syn, og nest Adams Fald var dette min største Seier. — Kort efter Floden formeredes Menneskene igien i en talrig Mængde. Jeg forsømte mig ikke heller. Samme Kneeb af Satan, samme Synder paa Jorden. Imidlertid kom en Abraham frem; han stod op imod mig og mit hele Rige; han foragtede og trodsede mig, han kuldkastede Afguderiet. Alfader saae Abraham, afsondrede hans Sæd sig til et Eien-

7

7

doms Folk, lovede hans Troe og Dyder, at min Synderknusere skulde fødes af hans Æt. Han tog sig Abrahamiterne an, som en Fader, var selv deres Gud, Konge Lovgiver og Veileder, ja mægtige Forsvarer. Jeg tabte dog ikke Modet. — Jeg vedligeholdt Afguderie og Ondskab blandt alle de andre Nationer, og var endog baade saa dristig og saa lykkelig, at jeg mange, mange gangs fik Abrahamiterne selv i mine Snarer og Strikker. — Nu lakkede det ad Tiden, at min Bane-Mand vilde lade sig føde. Jeg og hele Helvede fnøes og skiælvede af Forbitrelse. I min Fortvilelse tænkte jeg paa at forføre den Førstefødte selv. Er meget dumt Anslag Men hvad gjør ikke Fortvilelse, Bitterhed, Had og Galenskab? Forsonings-Verket blev fuldført. Guds rene Ord blev forkyndet alle Slægter paa Jorden. Mange, mange Tusinde omvendtes og bleve min Fiende troe i Liv og Død, i Med- og Modgang, igiennem Ild og Sverd, den græsseligste Marter og Pine. Jeg fnøes ved dette Syn, saa hele Helvede gav Gienlyd af min græsselige Brølen og Hysten. — Jeg kom endelig til mig selv igien. Mine Med-Brødre i Helvede og paa Jorden bebreidede mig mit forsagte Moed. Jeg blev skamfuld, vreed og optent. Vel an, Kamerater! sagde jeg. Jeg skal fare Jorden omkring, (og I maa staae mig troeligen bie)

8

8

for at sløife og ødelegge den hele nazareiske Slægt og Afkom. Men da jeg ikke kunde faae Sekten reent udryddet, fik jeg dog i det mindste Splid, og Kietterie nok iblant dem, udvortes og indvortes Forfølgelser i Mængde, og min Seier blev fuldkommen, da jeg og Roms Præst fik al Magt og alt Herredom paa Jorden. Vi forbød Menneskene at see og læse Guds Bog, vi hialp hinanden som kiødelige Brødre i at sammensmede Fabler, den ene paa den anden, den ene grovere end den anden, alt Jehova til Bespottelse, Mennesket til Fordømmelse, mig, Paven og Helvede til Forlystelse. — Jeg var imidlertid ikke heller seen i de andre Verdens Parter. — Jeg bildte Mahomed ind, at han var Prophet, eller maaskee han bildte sig det selv ind, eller maaskee andre, som han ikke selv troede. - Jeg siger: maaskee; thi hvor stor Djevel jeg end er, saa kan jeg dog ikke alle Tider vide, hvad det meneskelige Hierte tænker. Denne Mahomed var en snorrig Fyhr. Der ere mange Skribentere, som have vildet give hans Karakterer; men, som ingen har truffet dem ret, vil jeg, som kiendte Karlen best, gjøre hans oprigtige Portrait. Han var af en høist anseelig Stamme i Arabien; men blev sød i de aller- fattigste Omstændigheder. I Betragtning af hans Fattigdom og adskillige andre Om-

9

9

stændigheder fik han saa slet en Opdragelse, at han hverken lærte at læse eller skrive. Men denne dybe Vankundighed erstattede han ved Virksomhed, Ærelyst, Skiønsomhed, Vitighed, Hurtighed i Forstanden, og et af Naturen ømt Legeme, hærdet af Æresyge og en virksom og utrettet Aand. Desuden havde han overmaade store Gaver til at overtale alle Mennesker; især Kiønnet, som han i høieste Grad kunde fornøie baade ved Tale og Arbeid. Han var insinuant og inperieux paa engang, tapper og listig Løve, og Ræv; Kort sagt: det var det rette Subjectum for mig. Nogle mene, at det var en stor Regneog Skrive-Mester, siden han forestoed en Heel vidtløftig og overmaande riig KiøbmandsBoed; men der er ikke meget om. Han var endog af de artige Hoveder, som, uagtet mange store naturlige Fordeele, aldrig kan lære at føre en Pen (Richelieu og Cromwell vare omtrent i lige Tilfælde) Han forrettede hele Handelen (ligesom mange andre) ved

Virksomhed, et Snue-Hoved, nogle KrageTæer, og ved at være sin Principalinde til Tieneste Nat og Dag. — Jeg kunde ikke lide, at et for mig saa høist nyttigt Subject skulde løbe i en Handels-Boed. — Jeg trak ham ud derfra, for at gjøre ham til Prophet, og han spillede sin Rolle mesterlig og herlig vel. Han saae strax, at han behøvede Hielp

10

✕ 10

✕ naar det galt Pennen. For Resten stoelede han overflødigst paa sig selv, og min hielv. Jeg søgte ham en en Skriver ud, en Person, som førte den prægtigste Stii i Verden, for Resten uduelig til alle de man- dige Gierninger. (Saaledes deler Naturen sins Gaver underlig og ulige ud) Mahomed, bestyrket af denne nye Selskabs Broder, torde nu vove alt. Han brugte Kaarden og Munden, og hans Compagnon førte Pennen, hvorved alle Ting lykkedes mig og Mahomed fortreffelig vel.

✕ Mange have anseet mig for en Daare, og dum Dievel, fordi jeg tillov Mahomed at kuldkaste Afguderiet, omvende Afiater og Afrikaner til den sande Gud, og ved sin AlCoran at oplære dem i mange moralske Dyder; men Fanden var ikke dog saadan en Nar, som I tænke Jeg gjorde dog saa meget (og det var mit Hoved Øiemeed) at Mahomedanerne ikke komme til den sande Kundskab om Forsoneren, og dermed har jeg vundet mit største Spil. Hvad gaaer mig deres Ceremonier, Bønner, Fæste, Afhold, nogle udvortes moralske Dyder, en Slags Mørk Kundskab om Skaberen, hvad gaaer alt Dette mig an, saa længe min Synderknuser er dem ubekjendt. Uagtet deres hele Al-Coran, høre de mig jo til skjønt nogle undløbe mig, tvertimod H - s Collegium, som tilstaaer mig dem alle uden

11

✕ 11 Undtagelse Men den Mand er mere end alle Collegia, som har sagt: der skal komme mange fra Øster og Vester, og sidde til Bords med Abraham, Isak og Jakob i Himmeriges Rige. I Kraft af disse Almagts Ord, maa jeg taale at see, at baade Tyrker, Jøder og Afgudsdyrkere undertiden undløbe mig, naar deres Hierter har været rene, og naar de har fulgt Fornuften saa got de kunde. Der kan da ikke hielpe mig, at en Arrestatus giver mig Assignment paa dem. Jeg faaer dem dog ikke. — Afrika (Ægyp- ten undtagen) og det hele store Amerika vare mig troe nok, Afgudsdyrkere, fulde af Overtroe. — O hvilke dyrebare Tider for mig! dumme Religioner over hele Verden, og den kristelige, saa formørket og omkalfatret ved mig og Paven, var nesten ligesaa latterlig og afskyelig, i det mindste mere fanatisk og skadelig for det menneskelige Kiøn, end mine Helveddigtede Sekter. Saaledes tri- umpherede jeg i en Deel hundrede Aar, indtil Saxen viiste Vei for Det øvrige Europa til at trodse mig og Paven. Englands Dybsindighed, Frankerigs Vittighed har siden fuldført det, som Saxen begyndte. Nu er Paven ikke andet end en Skygge, og jeg kan med al min Medicin ikke bringe ham til Helsen og Kræfter igien. I det de Christne slide sig løs fra Paven, gjør mig intet mere ondt, end dette: at de slibe og polere sig i alle andre

12

✕ 12

✕ nyttige Ting og Videnskaber; thi Tiltagelse i alle nyttige Videnskaber og Øvelser oplarer alt mere og mere Religionen, og danner ædelmodige Mennesker og sande Kristne, hvilket Syn er martrende, ynkeligt og skrek- somt for mig. — Men see en nye Fiende har opreist sig imod mig i Norden. Ved sine store Oplysninger, dybe Viisdom, muntre Virksomhed, hurtige Vittighed og beundringsværdige menneske Kierlighed vil han antænde i Norden et Lys, som skal oplære hele Europa (og, o Vee mig! maaskee de længstbortliggende Lande i de øvrige tre Jordens Parter) Denne store Menneske-Ven skal omskabe alle sine Undersaatter til Menneske- Venner. O hvilken nagende og bidende Tanke for mig! aldrig har nogen Fyrste i saa faae Aar saaledes martret og forpiint mig som han. Hver Tanke i hans høie Siel er en Gift for mig og for Jordens Uretfærdighed. Hvert Trek i alle Hans Handlinger styrter mig i Afgrunden. Og jeg kan ikke tænke paa ham uden Gysen, Bævelse og Tænders Gnidsel! han er stor lige saavel i smaae som store Ting, efterlignende heri Skaberen, hvis Majestet, Almagt og Viisdom ligesaavel viser sig i Bygningen af en Flue, som i Elephantens store Krop, ligesaavel i Skinnet af en Paafugl, som i mange Stierners Glands. Jeg ynker mine Natte-Inqui-

13

✕ 13

✕ sitorer. De har og faaet en Rem af Huden. Da alle nu Nat og Dag kan sidde rolig og fredelig paa alle Slags tørstslukkende og Sorg-Dræbende Huuse, saa tabe de nu mangfoldige Trøste-Skillinger tillige med frie Snytte-Fortæring. De fattige Liqueur-Sæl- gere, og deres Giester, tillige med en fattig Tøes, som kastede en Næve fuld Skarn eller en Taar Vand paa Gaden, var til Rov og Bytte for disse Rovfugle. De paaæskede Penge skulde i den offentlige Kasse; men de løb feil, og faldt ned i Exsequerernes komme. Nyt-Aars-Gaver derimod og andre Douceurs tilligemed en Hoben fede og lækre Smouser frietoge de rige Liqueur-Borde fra Inquisition. — Seniorernes Tal er merkelig formindsket til Lettelse for Borgerens Lomme. De Ældste ere nu kuns faae;

men alle oplyste og nidkiere Patrioter.

✂ Den Forandring, som hvor Patriot kan glæde; Uegennyttig Dyd i Raadet har sit Sæde!

✂ Nu skal hvet Borger see, hvorledes Dag fra Dag Hans troefast Magistrat forbedre vil hans Sag.

✂ Hans Udgift lettet blir; hans Indtægt vil tiltage, Saa han Lyksalighed med fulde Maal skal smage. O hvor det martrer mig slig Magistrat at see, Som har Oplysning, og som elsker Borgerne

14

✂ 14

✂ Nu skal den dyre Tid ei Staden længre trykke,

✂ Den snart med andet Ondt fra Landet maa udrykke, Skiønt Brød knap nydes kan for rede Skillinger; Thi Rugen borte er; ja Kildet mangler her. Men om en stakket Tid de fleste sees at have,

✂ Sit Brød til Overflod og til Almisse-Gave,

✂ Da skal det kiere Brød for intet skienkes den, Som nu det neppe faaer for Bøn og Skillingen.

✂ Jeg er fortvivlet over, at see al den virkelig, og al Den i Haabet forestaaende Lyksalighed i Norden. Forfatteren af Fortegnelsen paa alle de Skrifter, som Tryk-Frieheden har givet Anledning til, 1,2,3,4,5,6te Stykke, er mig vel en kier og troefast Mand; thi ved sine bagvendte, dumme og partiske Kritiquer eller Sludder-Sladder (rettere sagt) faaer han Almuen (Vulgus) til at troe, at kroget er ret, og ret kroget. Men hvad hielper mig een Mand? Havde jeg mange Regimenter af samme nedrig Aand, som han, Da vilde jeg vel love mig store Ting; men ak! een Svale gjør ingen Sommer. Dog tag Moed til dig, min kiere Søn! maaskee al Ting kan lykkes os i Længden. Fortset dine Fortegnelser i det uendelige. Bliv ved, som du har begyndt, at laste og bespotte alt det, som skrives til Statens Beste, og roes alt dit eget Arbeide, alle de Piecer, du er Forlegger af, alle de Narrerier, som enten din Sekt

15

✂ 15

✂ føder af sig, eller som i det mindste vorde trykkede hos Den Bogtrykker, hvor du tager din Middags-Mad. Jeg skal hielpe dig og staae dig bie, som en øm Fader sin virksomme og lydigste Søn. Jeg skal stræbe at gjøre alle Veltænkende Patrioter stinkende, og jeg skal søge, at faae hele Landet til at løbe efter Snor- re- Piberier, og alle de Bagateller, som du roser og ophøier,

✂ Saa er Du da min Trøst, mit hele Haab i Norden, Ja Du er ærlig nok; men Du for dum er vorden, Hvis Du med Vittighed og Geist tog mit Parthie, Saa var jeg mere glad og mere Sorgefrie.

✂ Men der formegen Grød er i Din tykke Hierne, Og, da Du er mig troe, saa som jeg ikke gierne, At Du saa dum blev fød; men ak Taalmodighed! Ved Fælleds Flid og Slæb vi komme vel afsted.

✂ Men see jeg maa dog fortvile, enten jeg vil eller ikke. Der giøres alt for mange vise Anstalter til Landenes sande Lyksalighed. Hielpeløse Børn anvises Skoler for Ophold, Lære og Vindskibelighed. De Umyndige have Skuffer for at redde deres Liv og opvoxe tilNytte for Staten. Armod skal ikke trygle mere; men nyde sit Brød, arbejdende og svedende til Gavn for Landet. Almuen skal faae billigt Kiød paa alle Nærings Midler, og man vil udfinde for den tusinde Udveie til at fortiene. Borgerskabets Tyngder skal lettes,

16

✂ 16

✂ og deres Nærings Veie vorde sikrere og flere. Den lærde Stand skal nyde en nye Anseelse, og faae en nye Smag paa Lærdom, paa en Lærdom, som tiener til Fædrenelandets Forøgelse i Velstand og Lyksalighed, og ikke til Spil-Fegterie og Galimathias. Den forundte Friehed avler minuteviis nye Oplysnin- ger til Trods for Jourualisten i H. til Trods for Fortegnelse-Mageren. Svampenes Indknibning og fortørrede Krympen har udsuet af Landet den store Gift og Stank, som saa længe har fornøiet mig, og lugtet saa behagelig i min Næse. Armeernes bedre Pleie, Opvartning og Indretning piner mig meget. Fyrstens Kasser forbedres, Borgerens med. Den udsuende Uretfærdighed er allene lidende. Hvilken Oval for mig! Adelskabet setter sin hele Ære i at vorde mere oplyst mere nidkier, virksom og Patriotisk end de andre Stænder, og taler ikke meget om deres Anher og Rigdomme. De ere Fyrsten troe og elske Almuen; De ære Fortienester, og give dem frie Adgang — Fyrsten, min Hoved-Fiende, overgaaer alle sine Undersaatte, Adel og Uadel, i sande, store skinnende Dyder:

Jeg da fortvile maa, der ingen Redning er, Jeg seer ei nogen Trøst udi Fortegnelser: Man læser dem i Dag, i Morgen taer dem med, Men det er ei tilladt at nævne dette Sted?